

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

факультет іноземних мов

(назва інституту/факультету)

Кафедра _____

англійської мови

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ТЕОРЕТИЧНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

THEORETICAL GRAMMAR OF THE ENGLISH LANGUAGE

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма _____ «Англійська мова і література та друга іноземна мова»

(назва програми)

Спеціальність _____

035 Філологія

(вказати: код, назва)

Галузь знань _____

04 Гуманітарні науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти _____

перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

факультет іноземних мов

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання _____

англійська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: _____ д.ф.н., проф. Єсипенко Н.Г., к.ф.н., доц. Гнатковська О.М.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) http://english.chnu.edu.ua/?page_id=468&lang=en

Контактний тел. _____

E-mail: _____

n.yesypenko@chnu.edu.ua

o.hnatkovska@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle _____

Синтаксис: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=304>

Морфологія: englishstudydepartment.blogspot.com

Консультації _____

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна формує володіння випускниками поняттями, концепціями і фактами сучасної мовознавчої науки (теоретичної граматики), а саме:

- мова і система мови, основні одиниці мови; походження мовних явищ та їх розвиток;
- вільне й правильне спілкування іноземною мовою в усіх видах мовленнєвої діяльності (з дотриманням усіх граматичних норм) у різних ситуаціях, головним чином, у ситуаціях професійного спілкування;
- вміння проводити наукове дослідження та викладати його результати в усній та писемній формі.

2. Мета навчальної дисципліни: Мета викладання дисципліни – є формування у студентів чіткої уяви про особливості граматичних категорій англійської мови, ознайомлення з методами й принципами класифікації частин мови, аналіз часових форм англійської мови, висвітлення семантичних, морфологічних, синтаксичних особливостей іменника, дієслова, прикметника, прислівника, числівника, займенника; вживання пасивного стану; особливості, герундію, дієприслівника та інфінітива. Специфіка курсу полягає в його орієнтованості на висвітлення теоретичних питань граматичних характеристик англійської мови. Після огляду різноманітних підходів до вивчення граматичних характеристик частин мови головна увага зосереджується на питаннях синтаксису, особливостях словосполучень та речень, типах речень та членів речень.

3. Завдання. Сформувані у студентів:

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мови, що вивчається.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

4. Пререквізити. Для ефективного засвоєння дисципліни здобувач вищої освіти має вивчити до початку курсу такі предмети:

Основна іноземна мова;

Практична грамика основної мови.

5. Результати навчання

знати:

ПР 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПР 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПР 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

вміти:

ПР 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та англійською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПР 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПР 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

6. Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті.

Згідно з «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» та згідно рішення кафедри англійської мови про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти (протокол №11 від 17.11.2020), під час проходження курсу «Лінгвокраїнознавство основної мови» визнаються результати навчання студентів, отримані у неформальній освіті, з можливим перезарахуванням :

- тем/теми змістових модулів, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми змістових модулів;
- індивідуального завдання, якщо отримані у неформальній освіті знання відповідають загальному спрямуванню дисципліни;
- тем / теми семінарських занять, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми семінарських занять;
- тем / теми самостійної роботи, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми самостійної роботи.

Для визнання й перезарахування знань, отриманих у неформальній освіті, студенту слід представити сертифікат, що підтверджує здобуття знань у неформальній освіті.

Шляхи здобуття знань у неформальній освіті:

- тренінги,
- освітні й практичні курси (в тому числі он-лайн),
- семінари й вебінари (в тому числі он-лайн),
- літні /зимові школи тощо.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Теоретична граматики англійської мови</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	4	8	4	90	2	18		9		63		іспит
Заочна	4	8	4	90	2	8				82		іспит

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основні теоретичні засади визначень граматичних категорій та форм. Основні складники граматики: морфологія та синтаксис. Лексичне та граматичне в мові. Класифікація частин мови. Граматичні категорії іменника, прикметника, займенника.											
Тема 1 Subjective and objective Grammar. Inner division of grammar. Relation between morphology and syntax. Grammatical categories and grammatical forms.		2		2		7		2				8
Тема 2. The lexical and grammatical in language. Relation between lexis and grammar. Analytic and Synthetic languages (English and Ukrainian).		2				7		2				8
Тема 3. Parts of speech. History of morphological classification of parts of speech.		2		2		7						8
Тема 4. Noun and its grammatical features: category of number, case, group possessive, gender.		2				7						8
Тема 5. Adjectives and Pronouns in English.		2				5						10
Разом за ЗМ1		10		4		33		4				42
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Граматичні форми дієслів. Питання аспекту і часу в англійській мові. Пасивний і активний стан. Граматичні ознаки інфінітиву. Граматичні ознаки герундію. Граматичні ознаки дієприслівника. Категорія способу в англійській мові: дійсний, наказовий, умовний.											
Тема 1. The Verb: the problem of the category of tense and aspect		2		2		8		2				10
Тема 2. The category of Voice		2		2		8		2				10
Тема 3. The category of Mood in English.		2		1		8						10
Тема 4. Verbals in English.		2				6						10
Разом за ЗМ 2		8		5		30		4				40
Усього годин		18		9		63		8				82

3.2.1. Теми семінарських занять

№	Назва теми
---	------------

	Змістовий модуль 1. Основні поняття синтаксису. Класифікація словосполучень. Речення як основа одиниця синтаксису. Змістовий модуль 2. Члени речення. Складне речення. Схема комплексного аналізу речення.	
1	Syntax: Basic notions. Phrase definition and classifications	2 год.
2	Sentence as a basic unit of syntax. Simple sentences	2 год.
3	Parts of the sentence.	2 год.
4	Compound and complex sentences.	2 год.
5	Sentence analysis outline	1 год.
		9 год.

3.2.2. Самостійна робота

№	Назва теми	
1	Adverb: grammatical meaning, semantic classification, morphological properties, syntactic structure.	7 год.
2	Modal verbs.	7 год.
3	Interjections: grammatical meaning, structural and semantic classification, syntactic functions.	7 год.
4	Articles: grammatical meaning, semantic functions of the definite and indefinite articles.	7 год.
5	Prepositions: grammatical meaning, structural and semantic classification, syntactic functions.	5 год.
6	Conjunctions: grammatical meaning, structural and semantic classification, conjunction-words.	8 год.
7	Methods of sentence analysis	8 год.
8	Basic sentence patterns. Variations of basic sentence patterns.	8 год.
9	Word-order in an English sentence.	6 год.
		63 год.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферат,) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- студентські презентації.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає за поточні види контролю і 40 балів під час підсумкового виду контролю (екзамену).

Кількість балів за кожну тему виводиться із суми поточних видів контролю (за виступи на семінарських заняттях, виконання тестових завдань, підготовку рефератів). Кількість балів за модуль дорівнює сумі балів, отриманих за теми даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 балів; за 2 модуль – 30 балів.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі – під час проведення іспиту з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати у ході проведення підсумкового контролю становить *40 балів* – по 10 балів за кожну відповідь екзаменаційного білету.

Відповіді на питання №1, №2 в кожному з екзаменаційних білетів передбачають демонстрацію теоретичних знань студента з дисципліни. Оцінювання відповідей на ці питання здійснюється за спільними критеріями.

Критерії та параметри оцінювання відповідей на питання 1, 2 :

Бали	Характеристика відповіді
10	студент вичерпно висвітлює теоретичне питання; чітко і конкретно висловлює головні моменти, наводить адекватні різноманітні приклади; вживає адекватні лексико-граматичні структури; логічно обґрунтовано і структурно правильно будує відповідь;
9-8	студент достатньо повно висвітлює теоретичне питання; правильно виокремлює головні моменти, наводить необхідні приклади; вживає коректні лексико-граматичні структури; логічно і структурно правильно будує відповідь; проте відповідь має незначні неточності та помилки;
7-6	студент неповно висвітлює теоретичне питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; вживає дещо некоректні лексико-граматичні структури; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі як незначні, так і значні неточності та помилки;
5-3	студент частково і недостатньо висвітлює теоретичне питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; вживає некоректні лексико-граматичні структури; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі значні неточності та помилки;
2-0	студент частково і недостатньо висвітлює теоретичне питання; викладає недостатній для висвітлення теми обсяг теоретичних положень; не виокремлює головні думки; не наводить приклади; використовує прості, часто некоректні лексико-граматичні структури; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має велику кількість значних помилок.

Відповіді на питання №3 і 4 мають практичний характер (синтаксичний аналіз речення і словосполучення)

Критерії та параметри оцінювання відповідей на питання 3 і 4:

Бали	Характеристика відповіді
10	студент повністю правильно та структурно чітко виконує аналіз словосполучення / речення
9-8	аналіз словосполучення містить 1 помилку; аналіз речення містить 1-3 помилки
7-6	аналіз словосполучення містить 2 помилки; аналіз речення містить 4-7 помилок або виконано 2/3 аналізу
5-3	аналіз словосполучення містить 3-4 помилки; аналіз речення містить 8-12 помилок або виконано на 50 %
2-1	Відповідь студента містить більше 12 помилок або виконано менше 20 % аналізу
0	студент не в змозі виконати практичне завдання

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 3				Письмовий іспит 40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
3	3	3	3	3	3	4	4	4		
	C1		C2		C3		C4	C5		
	6		6		6		6	6		

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Блох М.Я. Теоретическая грамматика английского языка. М.: Высшая школа, 2000. 383 с.
2. Грамматика английского языка (на английском языке) / Каушанская В.Л., Ковнер Р.Л. Кожевникова О.Н., Прокофьева Е.В., Райнерс З.М., Сквирская С.Е., Цырлина Ф.Я. М: Страт, 2000. 319 с.
3. Єсипенко Н.Г. Довідник з граматики англійської мови (Guidebook to English Grammar) / Укл.: Єсипенко Н.Г., Львова Н.Л., Лопатюк Н.І. – Чернівці : Родовід, 2015. – 184 с. (з грифом Друкується з ухвалою вченої ради ЧНУ)
4. Карамішева І.Д. Контрастивна граматики англійської та української мов : навч. посіб. для студ. базового напрямку "Філологія" фах. спрямування "Прикладна лінгвістика". Л. : Видавництво Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2008. 299 с.
5. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов : навч. посібник. 3 вид., випр. й доп. Вінниця : Нова Книга, 2004. 460 с.
6. Морозова О.І. Теоретична граматики сучасної англійської мови. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. 60 с.
7. Мороховська Е.Я. Основи граматики англійської мови: Теорія і практика. К.: Вища школа, 2013. 383 с.
8. Ніконова В. Г. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2018. 360 с.
9. Харитонов, І. К. Теоретична граматики сучасної англійської мови : навч. посіб. для студ. ф-тів інозем. мов денної та заочної форм навч. (англ. та укр. мовами). Вінниця : Нова кн., 2008. – 352 с.
10. Alexeyeva I. Theoretical English Grammar Course. Vinnytsya: Nova Knyha, 2017. 327 p.

5.2. Допоміжна

1. Адамовська Л. М. Collected English Grammar Exercises Syntax: збірник граматичних вправ / Л. М. Адамовська, С. А. Зайковські. Т. : Навчальна книга - Богдан, 2000. 72 с.
2. Баранова С. В. Практикум з порівняльної граматики англійської та української мов : навч. посіб. / С. В. Баранова. Суми : Сумський державний університет, 2011. 132 с.
3. Буніятова І. Р. Сучасний стан синтаксичної теорії речення та його витоки / І. Р. Буніятова // Вісник КНЛУ. Сер. Філологія. 2001. Т. 4. - №1. С. 74-84.
4. Єсипенко Н.Г. Когнітивна семантика: принципи і підходи / Н.Г.Єсипенко // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. – Чернівці : Видавничий дім "Родовід", 2019. – Вип. 810 : Германська філологія. – С. 3-17.

5. Котнюк Л.Г., Войналович Л.П., Коротун Н.Г. Граматика англійської мови: Синтаксис: Методичний посібник з практичної граматики англійської мови для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. 141 с
6. Павлов В. В. Основи синтаксису англійської мови. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2017. 92 с.
7. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
8. Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. 2-е изд. М.: URSS, 2007. 296 с.
9. Baker M.C. Lexical Categories: Verbs, Nouns, and Adjectives. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 370 p.
10. Блох М.Я., Семенова Т.Н., Тимофеева С.В. Практикум по теоретической грамматике английского языка = Theoretical English Grammar: Seminars: учебное пособие. М.: Высшая школа, 2004. 471 с.
11. Biber D., Conrad S., Leech G. Student Grammar of Spoken and Written English. Harlow: Longman, 2016. 487 p.
12. Carter R., McCarthy M. Cambridge Grammar of English. A Comprehensive Guide. Spoken and Written English Grammar and Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2016. 973 p.
13. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge : CUP, 2001. 489 p.
14. Hnatkovska O. The Syntax of Unreliable Narrators' I-Utterances in "Gone Girl" by G. Flynn. Linguaculture (Embracing Linguistic Diversity Through English). Iasi, 2018. Volume 9, Number 1. P. 69-83.
15. Fedorenko, O. I. English Grammar. Theory: study manual for students and researchers: навч. посіб. для студ. і асп. / О. І. Fedorenko, S. M. Sukhorolska. Lviv : Lviv Ivan Franko National University Publishing Center, 2008. 359 p.
16. Radford A. An Introduction to English Sentence Structure / Andrew Radford. New York : Cambridge University Press, 2019. 445 p.
17. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. A Comprehensive Grammar of the English Language. London: Longman, 2019. 1779 p.
18. Verspoor M., Sauter K. English Sentence Analysis. An Introductory Course. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2012. 245 p.

6. Інформаційні ресурси

1. Alduais A. Sentence Analysis from the Point of View of Traditional, Structural and Transformational Grammars. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/259763518_Sentence_Analysis_from_the_Point_of_View_of_Traditional_Structural_and_Transformational_Grammars
2. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax. Режим доступу: <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/616323.pdf>
3. Grammar Theory and Exercises. Режим доступу: <https://www.mindmeister.com/431108373/english-grammar-theory-and-exercises?fullscreen=1>
4. Iriskulov A.T. Theoretical Grammar of English. Режим доступу: <http://www.bpa.ge/book/book90.pdf>
5. Kirvalidze N. Theoretical Course of English Grammar. Режим доступу: <http://eprints.iliauni.edu.ge/1070/1/Theoretical%20Course%20of%20English%20Grammar%20%28Script%29.pdf>
6. Semantic Roles. Режим доступу: <http://www.ilc.cnr.it/EAGLES96/rep2/node8.html>
7. Sentence Structure. Режим доступу: https://owl.purdue.edu/owl_exercises/sentence_structure/index.html
8. Theoretical grammar. Режим доступу: <https://ppt-online.org/33646>
9. Valeika L., Buitkiene J. An Introductory Course in Theoretical English Grammar. Режим доступу: https://viem.at.ua/ld/0/46_AnIntroductoryC.pdf

10. Wekker H., Haegeman L. A Modern Course in English Syntax. Режим доступа: <https://archive.org/details/AModernCourseInEnglishSyntax-HermanWekkerLilianeHaegeman>